

Ярко събитие в музикалния живот на Пловдив

Рецензия от проф. Недялко Тодоров

На 12-ти май т. г. в зала „Юрий Буков“ на Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство „Проф. Асен Диамандиев“ в Пловдив се състоя уникално по своята същност и значение събитие, посветено на 100-годишнината на именития български композитор и забележителен новатор-авангардист в областта на музиката от втората половина на ХХ-ти век Лазар Николов (1922 – 2005 г.) Проф. д-р Юлиан Куюмджиев, редактор на изданието, представи неговата книга „Разказ за преживяното. Биографични бележки и размисли“ (отнасящи се за периода 1973 – 1988 г.)

Иска ми се да се върна мислено четвърт век назад, за да възкреся някои традиции в музикалния живот на Пловдив, създадени и развити в АМТИИ.

Най-напред бих искал да подчертая, че авторът обичаше и с радост идваше често в Пловдив. Тук, в академията, на 14 и 15.10.1997 г. бяха организирани „Творчески срещи и теоретична конференция за творчеството му (по случай неговата 75-годишнина). Тогава, по поръка на ректора, обявих решението на Академичния съвет за удостояването му с високото звание „Doctor honoris causa“ на АМТИИ – Пловдив. Откриването на творческите срещи бе възложено на д-р Юлиан Куюмджиев (тогава директор на музикалното училище „Добрин Петков“). В поредицата от концерти взеха участие пианистите Георги Кънев, Анжела Тошева, Роксана Богданова, Албена Димова, Ромео Смилков и др.

Съвместно с Лилия Илиева (мецосопран) и Зорница Петрова (пиано) участвах и аз в премиерното изпълнение „Le Requiem“ (по текст на Жан Кокто – „посветен на Петра и Флавио, по тяхно желание и избор“, 1995 г.) Зорница Петрова (този път сопран) и Надежда Кузманова (пиано) представиха песните „Залез“ и „Огромни утринни звезди“ (по текст на Даниела Стоянова).

В концертите бяха включени и изпълнения на други камерни състави – на дуата Валентина Пенчева (цигулка) и Александър Колев (пиано) със Соната за цигулка и пиано (1953 г.) и Ивайло Василев (флейта) и Десислава Иванова (пиано) със Соната за флейта и пиано (1962 г.)

В конференцията прочетоха свои научни доклади Мария Бояджиева-Луизова, Светослав Карагенов, Ганка Неделчева, Ангелина Петрова и Анжела Тошева.

На настоящата творческа среща за представяне на новата книга присъстваха елитна част от почитателите на Лазар Николов: проф. д-р Тони Шекерджиева-Новак, ректор на АМТИИ и проф. д-р Галина Лардева, зам. ректор по научната и художествено-творческата дейност, племенницата на композитора г-жа Елиана Захариева (която разказа спомени за продължително съхраняваните от нея ръкописи), видният български композитор и педагог проф. д-р Велислав Заимов, бивши преподаватели в академията, както и някои изтъкнати изпълнители на творбите на Лазар Николов (в различни предишни концертни програми).

Останах очарован и напълно удовлетворен от изпълнението на Момчил Енчев (цигулка) и Зорница Петрова (пиано), които изсвириха части от Соната за цигулка и пиано № 1 на изключително високо професионално равнище. С най-възторжени думи трябва да поздравя и другите солисти- Ева Перчемлиева (сопран) и Галина Апостолова (пиано) за прекрасната им интерпретация на две песни („Копнеж“ по текст на Николай Ракитин, 2002 г. и „Стъпки по пясъка“ по текст на Павел Славянски, 1978 г.)

Представянето на “Le Requiem” от тримата изпълнители (Ева Перчемлиева, Момчил Енчев и Галина Апостолова) беше достоен завършек на концертната програма (с прочутия бисерно-акварелен пасаж в партията на цигулката, очертаващ фееричната възходяща линия към висините). Те музицираха вдъхновено, с дълбоко усещане на стиловите особености и съдържанието на творбата и бяха аплодирани със спонтанно възхищение и заслужена благодарност от компетентната и взискателна публика.

Изпълненията на младите следовници ще останат живи в паметта ми като незабравим и скъпоценен спомен за тяхното изкуство!

Не мога да не ги похваля за техния идеализъм, всеотдайност, преданост и артистична честност, с която са подходили при изучаването и подготовката на поднесените от тях сложни пиеси.

С най-голяма колегиална почит и признателност съм длъжен да отчета и огромния труд на редактора на книгата проф. д-р Куюмджиев, който е успял с рядка прецизност и професионална вещина да вникне в стиловия „лабиринт“ на автора, да отсее „ненужните текстове от ръкописните му записки, да съхрани тяхната автентичност и да предаде точно, неподправено и разбираемо мислите му във всичките им подробности.

Паметни ще останат и думите на Лазар Николов, подбрани и цитирани в прекрасно оформената от проф. д-р Куюмджиев програма на концерта: „за да заслужи по-добра участ, трябваше да платя прекалено висока цена, да предам личните си убеждения, да направя може би и някому зло... Запазвайки мълчание, ... запазвах убежденията си, независимостта в мисленето и разсъжденията си, успявах морално да се самозапазя, а това бе най-важното за мене!“

проф. Недялчо Тодоров
(София, 14.05.2023 г.)